

Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme Dongeradeel

2009 – 2017

Introductie Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme 2009-2017

Voor u ligt het Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme Dongeradeel. Dit programma is tot stand gekomen op basis van de Kadernotitie Recreatie en Toerisme Gemeente Dongeradeel, en werd in januari 2009 door de gemeenteraad vastgesteld. In het programma zijn de strategieën uit de Kadernotitie uitgewerkt tot projectideeën/acties. Deze zijn tot stand gekomen tijdens bijeenkomsten met de toeristische sector, via het project voor Integrale Gebiedsontwikkeling “Nije Maaie” en als los binnengekomen ideeën. Per project wordt vermeld op welke termijn het gerealiseerd zou kunnen worden, wat de geschatte kosten zijn en welke partijen ermee gemoeid zijn. Het Uitvoeringsprogramma is niet bedoeld als vast stramien: in de praktijk zal blijken dat sommige projecten wel uitgevoerd kunnen worden en andere niet; ook kunnen in de loop van de tijd nog nieuwe ideeën ontstaan en worden toegevoegd.

De gemeente Dongeradeel heeft vooruitstrevende ambities op het gebied van recreatie en toerisme: De gemeente wil in de komende tien jaar een groei van 25% realiseren in de werkgelegenheid binnen de sector toerisme en recreatie. Dat betekent dat er in 2017 150 banen bij zijn gekomen ten opzichte van 2007. Om de gewenste groei te realiseren is de inzet nodig van alle betrokken partijen.

De ontwikkelingsstrategieën uit de kadernotitie zijn:

1. Stimuleren van Dokkum als toeristische trekker
2. Uitbreiding van het dagrecreatieve aanbod
3. Optimaliseren van het routegebonden aanbod
4. Stimuleren van kleinschalige, kwalitatief hoogwaardige verblijfsaccommodaties
5. Inzetten op terugkerende thematische evenementen
6. Inspelen op ontwikkeling bezinningstoerisme
7. Nastreven van meer samenhang in het toeristisch product
8. Nastreven van meer samenhang in organisatie van de sector en met de regio
9. Intensiveren van promotie en marketing

Per strategie worden meerdere projecten of ideeën genoemd in de kolom “Actie”. Per actie wordt de volgende informatie vermeld:

- Betrokken partijen en daarin de (beoogde) trekker van het project: De trekker is de partij die in de visie van de gemeente het initiatief zou moeten nemen in de uitvoering van het idee. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering berust bij de gezamenlijke betrokken partijen;
- Kostencategorie (zie onderstaande tabel): Dit betreft een inschatting van de kosten die met het project gemoeid zullen zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen Eenmalige (E) en Structurele (S) kosten; De kosten zijn in de volgende categorieën onderverdeeld:

Kostencategorie (schatting, €):	
1.	0 – 10.000
2.	10.000 – 25.000
3.	25.000 – 75.000
4.	75.000 – 150.000
5.	150.000 – 500.000
6.	> 500.000

- Prioriteit: Deze is bepaald aan de hand van o.a. de economische bijdrage, de samenhang met het totale toeristisch-recreatieve product en het geschatte draagvlak voor de plannen. De prioriteit wordt aangegeven met de letters H (Hoog), M (midden) en L (laag);

- **Termijn realisatie:** Sommige ideeën kunnen al op korte termijn worden uitgevoerd; andere hebben meer voorbereidingstijd nodig. Dit wordt aangegeven met de letters K (korte termijn), M (middel) en L (lang);
- **Financiering:** In de kolom 'Financiering' wordt aangegeven door welke partijen het betreffende project gefinancierd zou kunnen of moeten worden. Het gaat hier om zowel overheid (provincie, gemeente, Europese regelingen), semi-overheid (bijv. Staatsbosbeheer) als marktpartijen.
- **Rol gemeente** (zie onderstaande tabel): In het Uitvoeringsprogramma wordt een zo uitgebreid mogelijke opsomming gegeven van mogelijke projecten; de rol die de gemeente heeft in de uitvoering van deze projecten is echter heel verschillend. In het ene project zal de gemeente bijv. menskracht inzetten om het project op gang te helpen; in een andere zal zelf actief de uitvoering ter hand worden genomen. Dit is globaal als volgt in beeld gebracht:

Rol gemeente	Inzet
Stimuleren (t.b.v. derden)	- Menskracht
Coördineren	- Menskracht
Faciliteren (t.b.v. derden)	- Financieel - Menskracht - Vergunningverlening
Uitvoeren (zelf)	- Menskracht - Financieel - Grondaankopen - Vergunningverlening

Op basis van dit uitvoeringsprogramma kunnen van jaar tot jaar keuzes gemaakt worden, welke projecten/acties op dat moment tot uitvoering gebracht kunnen en moeten worden. Hierin spelen o.a. beschikbare financiën en beschikbare capaciteit bij de betrokken partijen en bijv. ook externe ontwikkelingen/kansen een rol.

Een lage prioriteit betekent niet altijd, dat er voor een actie geen aandacht gewenst is. In een aantal gevallen gaat het hierbij om (bestaand) gemeentelijk beleid, dan wel bestaande taken, waaraan een continue uitvoering gegeven dient te worden.

Dit uitvoeringsprogramma betekent overigens ook niet, dat alle suggesties genoemd bij de acties tot uitvoering gebracht zullen worden. Ook hierin moeten weer keuzes gemaakt worden.

Overzicht uitvoeringsprogramma per strategie

Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme 2009-2017

	1. Stimuleren van Dokkum als toeristische trekker						
	Actie	(beoogd) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
A	Vernieuwen/benutten Dokkumer thema's met nieuwe middelen (o.a. GPS) en belevingsaspecten, promotie - Elfstedentocht (keerpunt zichtbaar maken, verhalen "vertellen") - Maritieme historie (Admiraliteit, historische boten in binnenstad, gebruik Helling) - Sonnema (pand, plein, proeverij) - Bonifatius - Karakteristieke binnenstad - Bolwerken - Cultuurhistorie en monumenten algemeen	VVV Gemeente, ondernemers, Club '65, Streekarchief, musea, Kabel Noord	4 (E) 2 (S)	H	K, M	VVV, gemeente, provincie, fondsen, ondernemers	Stimuleren, faciliteren
B	Versterking van Dokkum als één van de Friese Elfsteden (gezamenlijke aanpak met provincie en andere betrokken gemeenten)	Provincie, gemeente(n), ondernemers, Club '65,	4 (E)	M	M	Gemeente, provincie, fondsen, Europese middelen	Stimuleren, coördineren (m.b.t. eigen stad), faciliteren, uitvoeren
C	Inspelen op ontwikkeling Noordelijke Elfstedenroute o.a. watersportvoorzieningen, entree's Dokkum over water, promotie, arrangementen	Gemeente, VVV, ondernemers, Marrekrite, provincie, Fryslân Marketing	3 (E)	H	M	Gemeente, provincie, VVV, ondernemers	Stimuleren, coördineren, faciliteren, uitvoeren
D	Unieke winkelaanbod, funshopping - uitwerking "binnenstadvisie" - afstemming openingstijden - stimuleren detailhandel binnenstad - versterking weekmarkt - versterking horeca (o.a. terrassen aan het water)	Club '65, ondernemers, gemeente, KHN	1 (E)	M	K	Ondernemers	Faciliteren, stimuleren
E	Vermaak op zondag Bijv. zondagsopenstelling voorzieningen, aanbod activiteiten, horeca	Club '65, ondernemers, VVV, KHN	1 (S)	H	K	Ondernemers, gemeente, VVV, fondsen	Stimuleren, faciliteren
F	Versterking uitstraling Markt (aankleding)	Gemeente, Club '65, ondernemers	4 (E) 1 (S)	L	M	Ondernemers, Gemeente	Stimuleren, coördineren, uitvoeren

	2. Uitbreiding van het dagrecreatieve aanbod						
	Actie	(beoogde) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
A	Realisatie Golfbaan Oostmahorn - 9 holes - pitch en putt	Esonstad CV Gemeente	6 (E)	M	K, M	Esonstad CV	Faciliteren
B	Ontwikkeling en realisatie dagattracties (o.a. elkweer voorziening), suggesties: - wellnessvoorziening - kartbaan - wildwaterbaan - behendigheidssbaan/speelbos e.d. - indoor speelpark - bioscoop (opgepakt via cultuur) - indoor sporten - dierenpark - openstelling kerken en boerderijen - benutting dorpshuizen als slechtweeraaccommodatie - vogelkijkhut Holwerd	Ondernemers Gemeente Gebiedscommissie, TOOL	6 (E) (verschillend per initiatief)	H	M, L	Ondernemers	Stimuleren, faciliteren
C	Benutting Waddenthema - promotie, arrangementen - ontwikkeling Holwerd i.r.t. pier en Wad - recreatie op en achter de dijk - realisatie strandjes langs de kust - fietspad buitendijks - LAW-route / Northseatrail/Waddenpad	Gemeente, ondernemers, VVV, Fryslân Marketing, provincie, Waddengemeenten, gebiedscommissie, TOOL, ANWB	6 (E) (verschillend per initiatief) Onderhoud, divers (S)	H	K, M, L	Gemeente, ondernemers, provincie, Waddenfonds, Europese fondsen, VVV	Stimuleren, faciliteren, coördineren
D	Oostmahorn, opwaarderen verblijfsgebied - kwaliteitsverbetering dagrecreatiestrand - uitstraling gebied	Gemeente, ondernemers, Wetterskip, provincie	5 (E) 1 (S)	L	M	Gemeente, provincie, Wetterskip, ondernemers	Stimuleren, coördineren
E	Realisatie bezoekerscentrum waddenkust - gezamenlijke aanpak/verkenning met waddenkustgemeenten - (kans voor ganzenvolgstation, natuurinformatiecentrum, natuureducatie ...)	Gemeente(n) (i.o. vereniging van waddenzeegemeenten), natuurorganisaties, IVN, musea	6 (E) 3 (S)	L	M	Gemeente(n), provincie, Waddenfonds, terreinbeheerders/natuurorganisaties, Europese fondsen	Stimuleren, coördineren
F	Versterking bestaande musea - openingstijden optimaliseren - promotie - kwaliteitsverbetering aanbod - bundeling krachten	Musea, Markant Friesland, VVV, gemeente	3 (E) 1 (S)	M	K	Musea, Gemeente, provincie	Stimuleren, faciliteren

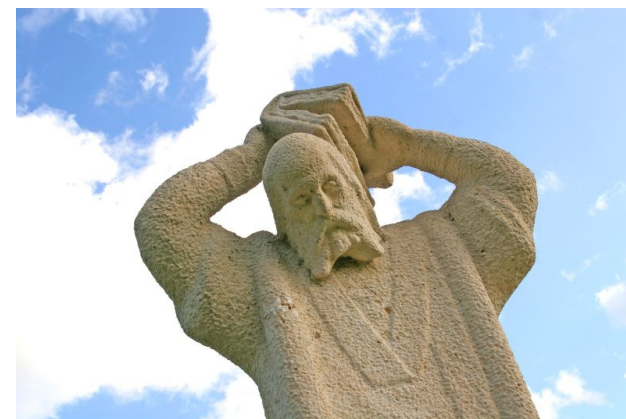
3. Optimaliseren van het routegebonden aanbod							
	Actie	(beoogde) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
A	Herstel tracé Dockumer Lokaeltsje - vooronderzoek/haalbaarheid div. varianten - 2 deeltrajecten: - o Leeuwarden - Holwerd – Dokkum - o Dokkum – Anjum – Oostmahorn - Nieuwe functie oude stationsgebouwen	Gemeente(n), Arriva, gebiedscommissie, grondeigenaren, ondernemers, VVV	Vooronderzoek 2 (E) Realisatie 6 (E) 2 (S)	H	K,M, L	Provincie, gemeenten, waddenfonds, Europese fondsen, ondernemers	Coördineren, stimuleren, faciliteren, uitvoeren
B	Doorontwikkeling Fietsroutenetwerk (themaroutes, arrangementen, rustvoorzieningen, digitalisering/nieuwe technieken, gebruik maken van bijzondere elementen langs routes)	VVV Ondernemers, gemeente, (recreatieschap)	1 (S)	M	K	VVV, ondernemers, gemeente	Stimuleren, faciliteren
C	Doorontwikkeling Historische Wandelpaden (thema's, arrangementen, rustvoorzieningen, digitalisering/nieuwe technieken, gebruik maken van bijzondere elementen langs routes)	VVV Ondernemers, gemeente, Landschapsbeheer Friesland, (recreatieschap)	1 (S)	M	K	VVV, ondernemers, gemeente	Stimuleren, faciliteren
D	Verfijning fietsroutenetwerk met extra paden/verkortingen - Diverse suggesties Nije Maaie - o Fietspad tussen Lioessens, Nes, Morra, Oosternijkerk en Paesens-Moddergat - o Vrijliggende fietspaden realiseren - o Ontsluiting Weeshuislanden - o Pad langs Holwerter Feart	Gemeente, gebiedscommissie, grondeigenaren, dorpsbelangen	6 (E) 2 (S)	L	M, L	Gemeente, gebiedscommissie, provincie	Stimuleren, faciliteren, coördineren, uitvoeren
E	Verfijning wandelpadennetwerk met verkortingen en aanvullende routes (o.a. herstel oude routes) - benutting project Waddenwandelen - diverse suggesties Nije Maaie: - o Paesens Moddergat buitendijks (Pier en Alddyk) - o Herstel kerkepaden - o Fiskbuorren (nabij Ternaard) richting zee - o Langs opvaarten en sloten - o Afmaken route nabij Nes/Lioessens/Oosternijkerk/Paesens Moddergat - o Wandelpad door dorpsbos Ee - o Pad door Hantumerleech - o Ontsluiting Weeshuislanden	Gemeente, gebiedscommissie, Landschapsbeheer Friesland, grondeigenaren, dorpsbelangen, Wetterskip, Staatsbosbeheer, Fryske Gea	4 (E) 1 (S)	L	M, L	Gemeente, gebiedscommissie, LBF, provincie, Staatsbosbeheer, Wetterskip, Fryske Gea	Faciliteren, stimuleren, coördineren, uitvoeren
F	Versterking en openstelling Natuurgebieden t.b.v. routegebonden recreatie (o.a. Anjumer Kolken, Jouswierster Polder)	Gebiedscommissie, gemeente natuurorganisaties, Wetterskip, TOOL	5 (E) 1 (S)	M	M, L	Natuurorganisaties, gemeente, provincie, waddenfonds, Europese fondsen	Stimuleren, faciliteren
G	Ontwikkelen ruiterroutes (in NOFA+-verband)	Gemeente(n), grondeigenaren, KNHS, LTO-Noord, ondernemers	2 (E) 1 (S)	L	K	Waddenfonds, provincie, gemeenten, KNHS	Stimuleren, faciliteren

	Vervolg 3. Optimaliseren van het routegebonden aanbod						
	Actie	(beoogde) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
H	Watersport, o.a. - Versterking watersportstad Dokkum (voorzieningen bij aanlegplaatsen, trailerhelling, entrees/ruimtelijke kwaliteit, aantrekken watersportgebonden bedrijvigheid, baggeren, rondje Dokkum varen, jachthaven, welkomsttas watersport) - doorontwikkeling Lits-Lauwersroute - Ontwikkeling Lauwersmeer als poort Friese Meren en verbinding naar het Wad (kwaliteitsverbetering aanlegvoorzieningen, baggeren vaargeulen, opwaardering haven/steigers Oostmahorn) - Watersportkaart met Lauwersmeer centraal ontwikkelen - Optimaliseren brugbediening (tijden, gastheerschap) - Uitwerking Convenant Vaarrecreatie, waddengebied Suggesties Nije Maaie: - Ontwikkelen recreatiemeer Hantum e.o. - Baggeren en bevaarbaar maken van alle opvaarten	Gemeente(n), provincie(s), ondernemers, Marrekrite, Staatsbosbeheer, Wetterskip, Rijkswaterstaat, Vereniging van Waddenzeegemeenten, TOOL	Verschillend per initiatief, totaal 6 (E)	H	K, M, L	Provincies, gemeenten, ondernemers, RWS, Staatsbosbeheer, Europese fondsen,	Coördineren, stimuleren, faciliteren, uitvoeren
I	Ontwikkeling Suderie (relatie Nije Maaie) - Bevaarbaar maken t.b.v. E1 of Dm-klasse - Incl. opvaarten - Realiseren aanlegvoorzieningen/overstappunten	Gemeente Gebiedscommissie, Wetterskip, provincie, grondeigenaren, natuurorganisaties, Marrekrite, watersportbedrijven	6 (E) 4 (S)	H	L	Gemeente, provincie, Waddenfonds, Europese fondsen, Wetterskip, ondernemers	Initiëren, coördineren, stimuleren, faciliteren
J	Uitwerking en realisatie kanoroute-plan Noordoost Fryslân	Gemeente(n) Gebiedscommissie, Wetterskip, provincie, grondeigenaren, Marrekrite, watersportbedrijven, TOOL	5 (E) 1 (S)	H	K	Gemeenten, provincie	Initiëren, stimuleren, coördineren, faciliteren
K	Realisatie toeristische overstappunten - Informatievoorziening - Verbindingen land-waterrecreatie - Koppeling bestaande routenetwerken (wandelfiets/...)	Gemeente, VVV, ondernemers, (recreatieschap)	3 (E) 1 (S)	M	K, M	Gemeente, provincie, fondsen	Coördineren, faciliteren, uitvoeren
L	Ontwikkelen streekeigen arrangementen	VVV, ondernemers, musea, TOOL, horeca	1 (S)	M	K	VVV, participanten	Stimuleren
M	Realisatie Fries Routebureau/Recreatieschap breed	Provincie Gemeenten, Marrekrite	4 (E) 1 (S)	M	K, M	Provincie, gemeenten	Stimuleren, faciliteren

	4. Stimuleren van kleinschalige, kwalitatief hoogwaardige verblijfsaccommodaties						
	Actie	(beoogd) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
A	Ondersteuning bieden aan ondernemers op gebied van promotie en kennisbundeling/netwerkvorming (o.a. scholing, bedrijfsadvies, MKB Quick Scan)	<u>MKB-Noord, Recron, KvK, KHN, TOOL, Erfgoedlogies, B&B organisaties, SVR, Vekabo, gemeente</u>	1 (S)	H	K	Ondernemers en belangenorganisaties	Stimuleren
B	Realisatie nieuwe kleinschalige kwalitatief hoogwaardige accommodaties	<u>Ondernemers, gemeente</u>	divers	H	K, M, L	Ondernemers, stimuleringsregelingen	Stimuleren, faciliteren
C	Benutting vrijkomende agrarische bebouwing, koppeling nieuwe voorzieningen/accommodaties aan bestaande bebouwing	<u>Ondernemers, gemeente, gebiedscommissie</u>	divers	H	K, M, L	Ondernemers, provincie, stimuleringsregelingen	Stimuleren, faciliteren
D	Inspelen op behoefte aan zorg bij toeristisch recreatief verblijf - Aanpassing accommodaties (dag- en verblijf) - Arrangementen - Zorg op maat aanbieden - Vervoer - Infrastructuur	<u>Ondernemers, VVV, provincie, zorgaanbieders, Recron, KHN, MKB-Noord, KvK, gemeente</u>	divers	M	K, M, L	Ondernemers, gemeente, provincie, (europese) fondsen, stimuleringsregelingen	Stimuleren, faciliteren, uitvoeren
E	Vaststellen Kampeerbeleid NOFA+ en verwerken in APV en bestemmingsplannen	<u>Gemeente</u>	1 (E)	L	K	Gemeente	Uitvoeren

	5. Inzetten op terugkerende thematische evenementen						
	Actie	(beoogd) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
A	Ontwikkelen (twee-)jaarlijks evenement - organisatie opzetten Suggesties thema's: - Dokkum Winterwonderland - Dokkum Maritiem - Shantykoren - Cultuurhistorisch erfgoed benutten - Elfsteden - Internationaal: Bonifatius, samenwerking Fulda-Crediton	<u>Ondernemers(organisaties)</u> , Club '65, horeca, St. Stadsfeesten, Dorpsbelangen, KHN, gemeente, Ondernemers Sociëteit Dokkum, Stichting Inspirerend Dokkum, TOOL	3 (S) mogelijk groeiscenario	H	K	Ondernemers, gemeente, provincie (start)	Stimuleren, faciliteren
B	Ontwikkelen (cultuur-)evenement Lauwersmeer	<u>Ondernemers</u> , Nationaal Park, staatsbosbeheer, gemeenten, provincies	3 (S)	M	K	Ondernemers, gemeenten, provincies, fondsen	Stimuleren, faciliteren
C	Regiobrede evenementenkalender ontwikkelen - Opnemen bestaande activiteiten en ontwikkelen nieuwe (vermaak in brede zin, ook kleinschalig) - Opstellen en breed verspreiden kalender (papier en digitaal)	<u>VVV</u> , ondernemers, horeca, gemeenten, Club '65	1 (S)	L	K	VVV, ondernemers, horeca	Stimuleren

6. Inspelen op ontwikkeling bezinningstoerisme							
	Actie	(beoogd) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
A	Realiseren van een Wellnessvoorziening	Ondernemer, gemeente	6 (E)	H	M	Ondernemer, stimuleringsregelingen	Stimuleren, faciliteren
B	Digitaliseren toegang kerken	St. Ālde Fryske Tsjerken, kerken/eigenaren	4 (E) 1 (S)	M	K	Provincie, fondsen, eigenaren	Stimuleren, faciliteren
C	Regionaal uitvoeren/versterken van project Inspirerend Fryslân (bijv. routes, informatiemateriaal, aanpassing gebouwen)	Stichting Inspirerend Dokkum	Divers	M	K, M, L	Provincie, gemeente, fondsen, eigenaren	Stimuleren, faciliteren
D	Thematische activiteiten, arrangementen en routes ontwikkelen	VVV, ondernemers, horeca, gemeente, TOOL	2 (S)	L	K	VVV, ondernemers, horeca, gemeente	Stimuleren, faciliteren

	7. Nastreven van meer samenhang in het toeristische product						
	Actie	(beoogd) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
A	Definiëren van het “Dongeradeels eigene” met aandacht voor de beleving van “duurzaamheid” in diverse facetten, bijv: - vervoer (bijv. boten op zonne-energie) - uitstraling regio (aanbod) - promotie - materiaalgebruik (bijv. bij bebouwing)	<u>Gemeente</u> , VVV, ondernemers, dorpsbelangen	1 (E)	M	K	Gemeente, provincie, fondsen, ondernemers, VVV	Coördineren, faciliteren, stimuleren, uitvoeren
B	Holwerter Fiersichten (relatie Nije Maaie) - uitwerking visie R&T - uitvoering actieprogramma - beheer en organisatie - onderhoud	<u>Gemeente</u> , dorpsbelang, Stichting Recreatie en Toerisme Holwerd, (potentiële) ondernemers, VVV, provincie, natuurorganisaties	6 (E) 2 (S)	H	K, M, L	Gemeente, provincie, ondernemers, natuurorganisaties, (Europese) fondsen, waddenfonds	Coördineren, faciliteren, stimuleren, uitvoeren
C	Paesens Moddergat - visieontwikkeling themadorp - uitvoering - uitwerken beheer en organisatie - onderhoud	<u>Gemeente</u> , VVV, dorpsbelang, (potentiële) ondernemers, 't Fiskershúske, Fryske Gea	Visieontwikkeling 1 (E) Uitwerking 6 (E) 3 (S)	H	K M, L	Gemeente, provincie, ondernemers, (Europese) fondsen, waddenfonds	Coördineren, faciliteren, stimuleren, uitvoeren
D	Uitwerken thema's in de dorpen - concept/plan van aanpak - uitvoering - beheer en organisatie - onderhoud	<u>Gemeente (concept/plan van aanpak)</u> <u>VVV, dorpsbelangen</u> (uitvoering, beheer en organisatie, onderhoud), Ondernemers, musea	4 (E) (spreiden over langere periode) 1 (S)	M	K, M	Gemeente, provincie, fondsen	Stimuleren, faciliteren, coördineren
E	Toeristische verwijzingen optimaliseren - fysiek (bewegwijzering) - o openbare ruimte/publieke voorzieningen - o particuliere voorzieningen - digitaal (internet)	<u>Gemeente</u> , TOOL, VVV, ondernemers, Fryslân Marketing	2 (E) 1 (S)	H	K	Provincie, gemeente, ondernemers, VVV, fondsen	Stimuleren, faciliteren, uitvoeren

	8. Nastreven van meer samenwerking in organisatie van de sector en met de regio						
	Actie	(beoogd) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
A	Gemeentelijke vraagbaak/contactpersoon R&T-bedrijven organiseren - aanvulling op bedrijvenloket, specifiek voor R&T - bedrijvencontacten R&T-sector m.b.t. ontwikkelingsvragen - afleggen bedrijfsbezoeken	<u>Gemeente</u>	n.v.t.	H	K	n.v.t.	Uitvoeren
B	Organiseren Toeristisch Platform, tweejaarlijks evalueren	<u>Gemeente</u> VVV, Recron, Hiswa, TOOL, musea, MKB-Noord, KHN, ANWB	n.v.t.	M	voortdurend	n.v.t.	Faciliteren, coördineren
C	(regionaal) Informatienetwerk opzetten ter uitwisseling nieuwe ontwikkelingen, onderlinge verwijzfunctie R&T-sector - bijv. intranet t.b.v. VVV-leden - themabijeenkomsten sector organiseren	<u>VVV, TOOL</u> , Ondernemers, gemeente, ondernemers-/belangenorganisaties,	2 (E) 1 (S)	M	K	VVV, ondernemers, gemeente	Stimuleren, faciliteren
D	Nieuwsbrief R&T uitbrengen	<u>Gemeente</u>	1 (S)	L	Voortdurend, min. 2x per jaar	Gemeente	Uitvoeren
E	Nofa-overleg R&T - ambtelijk - bestuurlijk	<u>Gemeenten</u>	n.v.t.	L	voortdurend	n.v.t.	Uitvoeren
F	Versterking regio Lauwersland - ambtelijk en bestuurlijk overleg - afstemming met VVV - afstemming met ondernemers in gebied	<u>Gemeenten, VVV</u> , ondernemers	n.v.t.	L	voortdurend	n.v.t.	Uitvoeren, stimuleren
G	Monitoring resultaten R&T-beleid en uitvoeringsprogramma, effectmeting tweejaarlijks - enquête bezoekers - gebiedsspecifieke ontwikkelingscijfers, bijv. Toerdata Noord (met verfijning) - toeristenbalans	<u>Gemeente</u> , ondernemers, ISM	1 (S)	H	K	gemeente	Coördineren, uitvoeren, faciliteren
H	Versterken aansluiting onderwijs (vmbo, mbo, hbo, universiteit) op werkveld (specifiek onze regio) - theorie - praktijk (d.m.v. bijv. stages)	<u>KHN, Recron, TOOL</u> , Ondernemers, onderwijsinstanties, gemeente(n)	1 (S)	M	K, M	Onderwijsinstanties, ondernemers	stimuleren

	9. Intensiveren van promotie en marketing						
	Actie	(beoogd) Trekker en betrokken partijen	Kostencategorie, schatting (eenmalig (E) en evt. structureel (S))	Prioriteit (H, M, L)	Termijn (K, M, L)	Financiering	Rol gemeente
A	Ontwikkelen project Regiomarketing (Dokkum, Dongeradeel, Noordoost Friesland, Lauwersland) - Hierbij gebruik maken van het "Dongeradeels eigene" - bundeling budgetten diverse partijen voor gezamenlijke aanpak	<u>Gemeente(n)</u> VVV, ondernemers, Fryslân Marketing, TOOL, Club '65, musea, horeca, KHN, MKB-Noord	3 (E) 2 (S)	H	K, M	Gemeente(n), provincie, Europese fondsen (o.a. Interreg), VVV, ondernemers	Coördineren, stimuleren, faciliteren, (mede) uitvoeren
B	Informatievoorziening optimaliseren, t.b.v. externe contacten/promotie, maar ook onderling tussen lokale/regionale partijen. Suggesties: - aanleveren actuele informatie aan Fryslân Marketing - 24-uurs informatie op internet laagdrempelig beschikbaar maken - tweewekelijks persbericht met highlights over regio uitbrengen - digitale informatiezuilen realiseren met info over verblijf en vermaak - websites actueel houden - eenduidige boodschap uitdragen - onderling websites goed doorverwijzen, zoekmachines optimaliseren - nieuwe technologieën gebruiken	<u>VVV</u> Gemeente, ondernemers, Fryslân Marketing, Club '65, musea, KHN, Recron, MKB-Noord, TOOL	Verschillend per initiatief, variërend van 1 – 4 (E) 1 (S)	H	K, M	VVV, ondernemers, gemeente, provincie, fondsen	Stimuleren, faciliteren, (deels) uitvoeren
C	Realiseren (/versterken) en communiceren klachtenloket bezoekers	<u>VVV</u> , gemeente, ondernemers	1 (E) 1 (S)	L	K	VVV, gemeente	Stimuleren, faciliteren
D	Betere benutting Nationaal Park Lauwersmeer in promotie en marketing	<u>VVV</u> , ondernemers, Fryslân Marketing, gemeente	n.v.t.	H	K	VVV, ondernemers, Fryslân Marketing, gemeente	Stimuleren, uitvoeren

